

Inleiding: waarom deze leidraad?	2
Wat is een advies? Nut en doel	2
Opbouw of cyclus van een advies	4
De voorbereiding van een advies	4
De eigenlijke opbouw van een advies	4
De presentatie van een advies	5
De opvolging van een advies	6
Samenvatting	6
Beknopte bibliografie	7
Voorbeeld 1: advies in het kader van het beleidsplan	8
Voorbeeld 2: advies in het kader van de uitbreiding van het aanbod	10
Voorbeeld 3: een 'signaal' omtrent een vastgestelde lokale nood	25

Inleiding: waarom deze leidraad?

Met het Besluit van de Vlaamse Regering van 4 mei 2007 werd het Lokaal Overleg Kinderopvang (LOK) een gemeentelijke adviesraad. De adviesrol van het LOK wordt in het Besluit omschreven:

Art. 6. Het Lokaal Overleg Kinderopvang heeft de volgende opdrachten:

1° het lokaal bestuur adviseren bij de opmaak van het lokaal beleidsplan kinderopvang en eventuele bijsturingen ervan;

2° het lokaal bestuur adviseren over de uitvoering van het lokaal beleidsplan kinderopvang en eventuele bijsturingen ervan;

3° het lokaal bestuur adviseren met betrekking tot de uitbouw van opvangvoorzieningen binnen de gemeente.

Het lokaal bestuur kan het Lokaal Overleg Kinderopvang aanvullende opdrachten geven.

Het lokaal bestuur krijgt in deze een regierol toebedeeld (artikel 2 van hoger genoemd Besluit). De Vlaamse Overheid kan, krachtens het gemeentedecreet, enkel rechtstreeks advies aan het lokaal bestuur vragen. Het is echter wenselijk dat het lokaal bestuur advies vraagt aan het LOK en zijn advies hierop afstemt.

De bedoeling van deze leidraad is om de adviesfunctie van het LOK en het lokaal bestuur scherp te stellen en antwoorden te geven op de meest gestelde vragen, zoals:

- Moet steeds naar een consensus worden gestreefd?
- Kan het LOK ook 'ongevraagd' een advies formuleren?
- Mag een gemeentelijk ambtenaar het advies voorbereiden?
- Hoe kan je vermijden dat enkel de 'luide roepers' hun mening geven?
- Moet er gestemd worden over het advies?

Tot slot wil deze leidraad een aantal technieken en goede voorbeelden aanreiken. Dit alles onder het moto: een goed advies is een krachtig middel voor een goed bestuur.

Wat is een advies? Nut en doel

Een adviesraad werkt beleidsondersteunend voor het lokaal bestuur. Inspraak zorgt voor een *democratisering* van de samenleving¹, want je geeft meer –ook zwakkere– groepen een stem in het beleid. Uitwisseling van informatie (ervaringsdeskundigheid, gevoelens, ...) tussen burger en bestuur bevordert *de kwaliteit van het beleid*. Zo'n overleg maakt ook het nut van een beslissing

¹ Wie hiermee verder aan de slag wil, kan beroep doen op de participatiekoffer van het team Samenleving. Meer hierover via deze link: <http://wvg.vlaanderen.be/lokaalsociaalbeleid>.

tastbaar voor de burgers. Zo wordt er gewerkt aan een *maatschappelijk draagvlak* voor het beleid.

De belangrijkste begrippen hierbij zijn ongetwijfeld de “kwaliteit van het beleid” en het “maatschappelijk draagvlak”.

De kwaliteit van het advieswerk hangt nauw samen met de aandacht die wordt besteed aan écht denkwerk, het verzamelen van argumenten, signalen en informatie die nuttig zijn voor het bestuur.

Het draagvlak heeft vooral te maken met de representativiteit van de insprekers, het aantal aanwezigen, de diversiteit van aanwezige doelgroepen en actoren, ... Zo wordt kritiek op de samenstelling van een adviesorgaan vaak een kritiek op de inhoudelijke waarde van het advieswerk.

Stel je de vraag hoe representatief het advies is: is mijn draagvlak voldoende groot? Een advies dat niet gedragen is, zal weinig impact hebben.

Samengevat, kan je de impact van een adviesraad vertalen in een wiskundige formule:
(kwaliteit van het advieswerk) x (draagvlak) = impact

Naast het draagvlak, zijn er nog drie aandachtspunten voor een goed advies. Het moet *realistisch* zijn, voldoende *concreet* en het moet een duidelijke *meerwaarde* hebben voor de burgers of voor het bestuur dat het advies ontvangt.

We onderscheiden, op vlak van kinderopvang, drie mogelijke soorten adviezen die op vlak van vorm en inhoud kunnen verschillen:

1. het advies over het lokale beleidsplan
2. het advies bij uitbreiding van het aanbod
3. een ‘signaal’ omtrent een vastgestelde lokale nood

Belangrijk is en blijft om steeds duidelijk vooraf het *doel* van het advies en het *engagement* van de (vrijwillige) insprekers af te lijnen.

Op het einde van deze leidraad wordt telkens een voorbeeld gegeven van de drie genoemde soorten adviezen.

Opbouw of cyclus van een advies

Adviesraden nemen best voldoende tijd voor analyse en verkenning van het vraagstuk. Zo vermijd je dat je al te snel op één concrete oplossing uitkomt die dan ook nog te weinig wordt uitgewerkt. Een advies moet zich niet beperken tot een 'ja' of een 'nee', een 'go' of een 'no go'. Zulke adviezen hebben weinig tot geen meerwaarde voor het bestuur of administratie.

Om een degelijk advies te ontwikkelen, hebben we best aandacht voor een aantal stappen. Doel van het advies is het verbreden en onderbouwen van het 'waarom' en 'hoe' van een voorstel of van de eventuele tegenvoorstellen die in het advies worden opgeworpen.

We kunnen vier fasen onderscheiden: de voorbereiding, de eigenlijke opbouw of uitbouw van het advies, de presentatie ervan aan de adviesvrager en de opvolging ervan.

DE VOORBEREIDING VAN EEN ADVIES

Een *informatie- en onderzoeksrunde* is de logische eerste stap. Zonder de inbreng van de nodige gegevens kan nooit een degelijk advies worden uitgewerkt:

- bekijk de financiële, inhoudelijke of technische beperkingen, de timing,...
- ga na of er geen bijkomende informatie nodig is (deskundigen, behoefteonderzoek, ...)

De voorbereiding hiervan kan eventueel plaats vinden in een afzonderlijke werkgroep of kan aangeleverd worden door het lokaal bestuur en/of de administratie.

DE EIGENLIJKE OPBOUW VAN EEN ADVIES

Het zal vooreerst belangrijk zijn om een heldere *probleemomschrijving* te maken. Ontleed het probleem vanuit verschillende perspectieven. Al te vaak willen we te snel tot een oplossing komen. Terwijl het belangrijk is om eerst *de uitgangspunten* op langere termijn even in ogenschouw te nemen:

- Wat willen we bereiken?
- Waar liggen de prioriteiten?

Een uitgewerkte visie binnen het beleidsplan kinderopvang of het ruimere lokaal sociaal beleidsplan kan daarbij de leidraad zijn.

Zorg dat je bij het advies geven ook steeds een zelfde visie aanhoudt.

Pas in laatste fase kan over *concrete oplossingen* worden nagedacht en overlegd. Deze oefening leidt uiteindelijk tot het advies, al kan dat advies argumenten voor verschillende oplossingen bevatten (bijvoorbeeld minderheidsstandpunten). Er moet dus niet noodzakelijk naar een consensus worden gestreefd en er hoeft ook niet noodzakelijk te worden gestemd. Wel moet alles uiteraard leiden tot een duidelijk advies dat kan worden overgemaakt aan de lokale bestuurders en dat ook bekend wordt gemaakt aan de betrokken actoren.

Enkele tips

- Een advies volledig voorbereid en uitgedacht door een gemeentelijk ambtenaar is niet zo'n goed idee. Het denkwerk moet van de adviesraad zelf komen!
- Vermijd om enkel de 'luidste roepers' aan het woord te laten. Elk probleem kent meerdere oplossingen. Je komt deze te weten door een brainstorm, een rondje van de tafel op zoek naar ieders idee, ..
- Het is belangrijk om niet te snel op de eerste –schijnbaar waardevolle- suggestie verder te bouwen. Luister eerst naar meerdere scenario's!

DE PRESENTATIE VAN EEN ADVIES

Hoe en aan wie het advies wordt bezorgd, speelt een belangrijke rol. Adviseren doe je best schriftelijk, al blijft een mondelinge toelichting natuurlijk een waardevolle aanvulling. Een advies is het resultaat van heel wat nadenken en overleggen.

Enkele tips

- Eén advies per brief.
- Begin met een korte beschrijving van het vraagstuk.
- Leg uit waarom actie van de overheid nodig is (bv. de lokale organisaties kunnen het probleem niet aan, er zijn blinde vlekken in het aanbod, ...).
- Presenteer de verschillende oplossingen die binnen het overleg circuleren.
- Geef aan welke argumenten geleid hebben tot de keuze voor een bepaalde oplossing.
- Geef eventueel minderheidsstandpunten en -argumenten weer.
- Geef eventueel aan wie er bij het advies van het LOK of lokaal bestuur werd betrokken (externe deskundige, adviseur, ...).

Al deze zaken moeten aangeven dat er werk is gemaakt van een kwaliteitsadvies.

Bij een advies over de uitbreiding van het (erkende) aanbod biedt Kind en Gezin een standaard *sjabloon* aan. Het biedt een kader dat goed advieswerk mogelijk maakt. Zo worden net die vragen gesteld die pertinent zijn en effect kunnen hebben op de beslissing. Dit sjabloon kan verschillen naargelang de aard van de opvang (structurele plaatsen, occasionele opvang,...) en naargelang de prioriteiten die bij de toekenning worden gehanteerd (bijvoorbeeld: aantal eenoudergezinnen, werkzoekenden,...).

Wanneer het gaat om een 'signaal' is er geen leidstructuur. De voorafgaande tips zijn hier dus des te meer van belang. In de voorbeelden op het einde van deze leidraad, worden respectievelijk de drie mogelijke structuren (sjabloon, volgens werkinstrument of vrije structuur) gevolgd.

DE OPVOLGING VAN EEN ADVIES

Een adviesraad die een goed advies uitwerkt, verwacht een reactie, want ...

- Een gemotiveerd antwoord wanneer een advies (gedeeltelijk) niet wordt gevolgd, heeft een vormend aspect: de raad leert inschatten wat de speelruimte is, welke denkfout ze eventueel hebben begaan. Zo is het een *opstap naar beter advieswerk*.
- Een gemotiveerd antwoord is ook een teken van *respect* voor de vrijwillige inzet van de insprekers die in hun vrije tijd meewerken aan een 'betere leefkwaliteit'.

Enkele tips

Adviesraden maken best goede afspraken met het lokale bestuur (via statuten of een huishoudelijk reglement) waarin zeker wordt vermeld:

- hoe het bestuur adviezen zal beantwoorden;
- welke ondersteuning en informatie de adviesraad krijgt;
- welke termijnen moeten worden gerespecteerd;
- wie de adviezen zal ontvangen (alleen college of ook de gemeenteraad – dat laatste heeft de voorkeur).
-

Samenvatting

Een goed advies moet een impact of effect hebben op de kwaliteit van het beleid. Om dit te bereiken moet een advies gedragen, realistisch en voldoende concreet zijn.

Een goed advies is niet louter een vodge papier of een zinnetje in een verslag. Goed advieswerk vormt een cyclus die begint met een goede voorbereiding. In deze fase moet de nodige informatie over het vraagstuk worden verzameld (bijvoorbeeld: welke behoeften leven er?). Op basis hiervan wordt het eigenlijke advies uitgebouwd. Eerst wordt het probleem helder omschreven en wordt een visie met aandacht voor prioriteiten ontwikkeld (waar willen we met het beleid naartoe?). Een goed beleidsplan bevat al heel wat elementen om de voorgaande stappen te voeden! De concrete oplossingen (het kunnen er meerdere zijn) vormen dan de laatste stap.

Tenslotte moet het advies op een duidelijke manier worden neergeschreven voor de adviesvrager. De eerder vermelde opbouw moet hieruit duidelijk blijken.

En last but not least: de adviesvrager geeft de nodige feedback over het advies: werd het gevolgd of niet en waarom?

Beknopte bibliografie

Over het geven van advies in het kader van beleidswerk, valt heel wat te lezen. We kunnen hier onmogelijk alle relevante naslagwerken opsommen. We vernoemen enkel diegene die ons hebben geïnspireerd tot het schrijven van deze leidraad:

- Eerste Hulp bij Adviesgevallen, De Wakkere Burger, Brussel, 2002
- Invloed op het beleid, Bombeeck W. en Poort F., Amsterdam, 2001
- Evenwichtige samenstelling van adviesraden, Provincie Antwerpen – Dienst Diversiteit en Gelijke Kansen, 2009

Voorbeeld 1: advies in het kader van het beleidsplan

ACHTERGROND INFORMATIE

Een gemeente in Vlaanderen beschikt in zijn hoofdgemeente over een centrale vestigingsplaats van een erkend initiatief voor buitenschoolse opvang.

Deze gemeente heeft nog 3 deelgemeenten waarbij de scholen van de deelgemeenten op een afstand van 7 km verwijderd liggen van dit centraal erkend initiatief voor buitenschoolse opvang.

Tijdens de vorige legislatuur heeft de gemeente een behoefteonderzoek laten uitvoeren over de nood aan buitenschoolse opvang. Naast het IBO in de hoofdgemeente wordt er in de scholen uit de deelgemeenten gemelde buitenschoolse opvang voorzien.

De scholen geven aan dat de organisatie van de buitenschoolse opvang voor hen een belangrijke dienstverlening is naar hun ouders, maar dit brengt wel een bijkomende organisatorische en financiële inspanning mee voor van de scholen.

De scholen blijven wel aangeven door te willen gaan met het aanbieden van buitenschoolse opvang maar stellen wel de vraag op welke manier de gemeente hun werking kan ondersteunen?

Bij het opstellen van het lokaal sociaal beleidsplan worden er gegevens gebruikt vanuit dit behoefteonderzoek doch worden er noch strategische, noch operationele doelstellingen weerhouden die de intentie weergeven van de gemeente om het probleem van de buitenschoolse aan te pakken.

Er worden wel strategische doelstellingen geformuleerd rond kinderopvang maar geen van de strategische doelstellingen worden omgezet in concrete actiepunten.

ADVIES VAN HET LOKAAL OVERLEG OP HET LOKAAL SOCIAAL BELEIDSPLAN

De gemeente legt bij het begin van de nieuwe legislatuur het lokaal sociaal beleidsplan voor aan de leden van het Lokaal Overleg Kinderopvang(Lok).

Het Lok adviseert het lokaal bestuur over het lokaal sociaal beleidsplan:

Het Lok wil vanuit haar functie als adviesraad volgende aandachtspunten meegeven aan het lokaal bestuur:

VASTSTELLINGEN

- Het lokaal bestuur werkte volgende punten duidelijk uit in zijn lokaal sociaal beleidsplan:
 - Verzamelen van informatie over het opvangaanbod in een omgevingsanalyse.
 - Uitbouwen van een lokaal samenwerkingsverband tussen de verschillende initiatieven
- Het lokaal bestuur werkte, volgens het Lok, volgende punten, te weinig uit : de buitenschoolse kinderopvang in de gemeentelijke wijkscholen.

ADVIES

Het Lok vraagt aan het lokaal bestuur om in het lokaal sociaal beleidsplan het probleem van de buitenschoolse opvang op te nemen. Dit kan door het beschrijven van operationele doelstellingen rond dit probleem. Het Lok geeft hierbij een aanzet met enkele concrete voorbeelden:

- Het Lok vraagt aan het lokaal bestuur om een visie te ontwikkelen met de vraag waar het lokaal bestuur naartoe wil met de buitenschoolse opvang. Wil het lokaal bestuur deze behouden – uitbreiden – verbeteren – afbouwen?
- Het Lok stelt voor dat het lokaal bestuur een trekkersfunctie op neemt rond het samenbrengen van de verschillende partners in de gemeente die werken rond buitenschoolse opvang.
- Het Lok ziet in de scholen een belangrijke partner om samen met het IBO in een dienstverlening rond buitenschoolse opvang te voorzien.
- Het Lok, blijft als ideale oplossing een IBO naar voor schuiven in elke deelgemeente. Het Lok beseft dat het lokaal bestuur hier afhangt van subsidies van de Vlaamse overheid.

PROCES VAN DE LOKALE SOCIALE BELEIDSPANNING

Het Lok werd gevraagd het lokaal sociaal beleidsplan van de gemeente te adviseren. Het lokaal overleg deed dit met bovenvermelde aandachtspunten voor het lokaal bestuur. Het Lok gaf zijn advies op het lokaal sociaal beleid op de vergadering van het Lok van 18 december 2007.

De leden van het Lok bedanken het lokaal bestuur voor het vertrouwen in hun adviesraad . Het Lok hoopt dat het lokaal bestuur eventueel samen met het Lok tot een antwoord kan komen op de gestelde vragen van het lokaal overleg kinderopvang.

GEDRAGENHEID VAN HET ADVIES

Op de algemene vergadering van het Lok van 18 december 2007 waren volgende partners aanwezig:

- Directie van de gemeentelijke basisschool
- Directie van de vrije basisschool
- Oudercomité van het gemeenschapsonderwijs
- Verantwoordelijke van het IBO
- Vertegenwoordiger van de organisator van gezinsopvang
- Vertegenwoordiger van de groepsopvang Baby World
- De vertegenwoordiger van de Gezinsbond.

- Voorzitter (en geïnteresseerde ouder)

Voorbeeld 2: advies in het kader van de uitbreiding van het aanbod

Opmerking: dit voorbeeld dateert van voor het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters van 1 april 2014 en bevat dus de oude terminologie.

Hallepoortlaan 27

B-1060 Brussel

Telefoon: 02 533 14 68

UITBREIDING KINDEROPVANG 2009

ADVIES LOKAAL BESTUUR

(versie 2009 02 20)

Opgelet!

Zowel de OCMW-voorzitter als het college van burgemeester en schepenen werd uitgenodigd een advies te formuleren rond deze uitbreiding. Kind en Gezin verwacht één advies per gemeente.

De adviesvraag wordt bij voorkeur opgenomen door het bestuursorgaan dat verantwoordelijk is voor de lokale regie rond kinderopvang, zoals afgesproken binnen het kader van het lokaal sociaal beleidsplan. Idealiter komt het advies tot stand na raadpleging van het Lokaal Overleg Kinderopvang (LOK).

Deel 1 : IDENTIFICATIEGEGEVENS VAN HET LOKAAL BESTUUR

Gemeente: Oosterbeek

Wie mogen wij contacteren met vragen over dit advies?

Naam: Vangelder, Jan

Functie: jeugdconsulent, secretaris Lokaal Overleg Kinderopvang

Contactadres: Venendal 10

Postcode: 7010 Gemeente: Oosterbeek

Telefoon: 042 14 42 04

E-mail vangelder.jan@oosterbeek.be

Fax (facultatief) 042 14 42 05

Deel 2 : ALGEMENE CONTEXT

Hoe kwam het advies van het lokaal bestuur tot stand? Werd het Lokaal Overleg Kinderopvang betrokken bij dit advies? Zo ja, op welke manier?

(Dubbelklik op één of meerdere van de onderstaande vakjes, en kies 'standaardwaarde ingeschakeld', om aan te duiden welke opties) voor het lokaal bestuur van toepassing zijn.)

- ☒ Het advies kwam tot stand op basis van het door het lokaal bestuur goedgekeurd lokaal beleidsplan kinderopvang.
- ☒ Het advies werd besproken met het Lokaal Overleg Kinderopvang, op 14 maart 2009.
 - ☒ Het verslag van de vergadering werd als bijlage toegevoegd aan dit advies.
- ☒ Het Lokaal Overleg Kinderopvang formuleerde op eigen initiatief een advies, op 14 maart 2009.
 - ☒ Het advies van het LOK werd als bijlage toegevoegd aan dit advies.

In welke mate wijkt het advies van het lokaal bestuur af van het advies van het Lokaal Overleg Kinderopvang?

(Dubbelklik op één van onderstaande vakjes, en kies 'standaardwaarde ingeschakeld', om aan te duiden wat voor het lokaal bestuur van toepassing is.)

Het advies van het Lokaal Overleg Kinderopvang:

- ☒ Ondersteunt het advies van het lokaal bestuur
- ☐ Wijkt af van het advies van het lokaal bestuur

Beschrijf, in geval van het laatste, op welke punten en waarom het advies van het lokaal bestuur afwijkt van het advies van het Lokaal Overleg Kinderopvang.

De leden van het LOK stellen een andere rangschikking voor in de prioriteitenlijst van aanvragen. Het LOK houdt geen rekening met de beschikbaarheid van gemeentelijk patrimonium. Het lokaal bestuur vindt dit element, in tegenstelling tot het LOK, wel belangrijk met het oog op een snelle realisatie en het voeren van een gezond financieel beleid.

In welke mate heeft de voorziening zijn intenties tot uitbreiding van het opvangaanbod bekend gemaakt bij het lokaal bestuur en/of bij het LOK? In welke mate werd de uitbreidingsaanvraag ook toegelicht tijdens een vergadering van het LOK? Waar binnen de gemeente is de voorziening gesitueerd?

Naam voorziening/ aanvrager	In of nabij welke deelgemeente/ gehucht / buurt of wijk situeert deze voorziening zich?	Intentie bekend gemaakt bij het lokaal bestuur en/ of het LOK? (Dubbelklik op één of meerdere van de onderstaand vakjes, en kies 'standaardwaarde ingeschakeld', om aan te duiden wat voor de voorziening van toepassing is.)
Kinderdagverblijf 't appeltje Stedelijke Dienst voor onthaalouders ...	centrum Oosterbeek deelgemeente Westerbeek ...	☒ ja ☐ neen ☒ ja ☐ neen ☐ ja ☐ neen ☐ ja ☐ neen ☐ ja ☐ neen ☐ ja ☐ neen ☐ ja ☐ neen

Welke taakverdeling en welke werkafspraken maakten OCMW en gemeente m.b.t. het lokaal beleid kinderopvang? Wie staat in voor de lokale regie rond kinderopvang?

(Als de taakverdeling en de werkafspraken expliciet zijn opgenomen in het lokaal sociaal beleidsplan dan volstaat een expliciete verwijzing naar dat lokaal sociaal beleidsplan.)

Het OCMW staat in voor het beheer van de website Kinderopvang.

Het OCMW beheert en staat in voor de dagelijkse uitbating het IBO en het erkend kinderdagverblijf. De gebouwen en gronden zijn eigendom van de gemeente.

Het gemeentebestuur maakt extra financiële middelen vrij voor een subsidie aan voorzieningen en organiseert in samenwerking met het LOK vorming voor deze voorzieningen.

Het gemeentebestuur voorziet middelen om het Lokaal Overleg Kinderopvang te stimuleren. Het gemeentebestuur geeft jaarlijks een folder uit met alle relevante informatie i.v.m. kinderopvang.

Welke lokale beleidsdoelstellingen en/of elementen uit de omgevingsanalyse van het lokaal (sociaal) beleidsplan kinderopvang ondersteunen de aanvraagdossiers?

Op welke specifieke noden die niet in het beleidsplan zijn opgenomen moet de uitbreiding een antwoord geven?

Denk hier aan beleidsdoelstellingen op het vlak van lokaal sociaal beleid, opleiding en tewerkstelling, ruimtelijke ordening

Voor beleidsdoelstellingen uit het lokaal sociaal beleidsplan volstaat het te verwijzen naar het beleidsplan, vermeld desgevallend waar (op welke pagina's) Kind en Gezin de argumenten kan terugvinden.

Voor die elementen uit de omgevingsanalyse die niet in het beleidsplan werden opgenomen vermeld je waarom deze niet in het beleidsplan werden opgenomen. Je kan hier ook verwijzen naar verslagen van LOK-vergaderingen, resultaten van recente behoeftenbevragingen,

Argumenten die pleiten voor uitbreiding van opvang in kinderdagverblijven en diensten voor onthaalouders:

In deelgemeente Westerbeek is reeds een uitgebreid aanbod onthaalouders en nog geen groepsopvang.

LSB, luik kinderopvang, doelstelling I: p. x : een voldoende groot aanbod aan kinderopvang voorzien, zodat iedereen die het wil gebruik kan maken hiervan.

LSB, luik kinderopvang, doelstelling II: p. x : kinderopvang moet toegankelijk zijn voor alle burgers

LSB, luik kinderopvang, doelstelling II: p. x: is opgenomen betaalbare en kwalitatieve kinderopvang voor alle kinderen te ondersteunen en uit te bouwen.

Door nieuwe verkavelingen is er een sterke toename van het aantal jonge gezinnen met kinderen in de gemeente waardoor de nood aan voorschoolse als buitenschoolse kinderopvang stijgt (cfr. cijfergegevens in lokaal sociaal beleidsplan p 31 – 37 Er komen tussen de x en y aantal woningen bij. Bij de dienst voor onthaalouders is er momenteel geen vrije plaats meer in de gemeentel(cfr verslag LOK x/y/09).

Ook in de omliggende gemeentes zijn geen vrije plaatsen voor kinderopvang beschikbaar.

Argumenten die pleiten voor uitbreiding van occasionele opvang in een kinderdagverblijf:

Het aantal werklozen in onze gemeente is opvallend gestegen na de recente sluiting van twee grotere bedrijven (6% in 2007 naar 13% in 2008). Deze cijfers liggen hoger dan de naburige gemeenten: Zuiderzee 5%, Noordermeer 3% en hoger dan het gemiddelde van de regio 3,5%.

In het LSB, luik kinderopvang, doelstelling IV: p. x: wordt als doelstelling vooropgesteld een netwerk te vormen tussen verschillende actoren binnen kinderopvang. Op deze manier wordt kinderopvang verankerd in een groter geheel. Meer bepaald het afstemmen van kinderopvang en tewerkstelling is in de huidige economische situatie van groot belang.

LSB, luik kinderopvang, doelstelling I: p. x: een voldoende groot aanbod aan kinderopvang voorzien, zodat iedereen die het wil gebruik kan maken hiervan.

Uit het behoefteonderzoek gevoerd in december 2009 a. d. h. v. de vragenlijsten van Kind en Gezin (verwerkt door indigov) kwam de vraag voor occasionele opvang bij de inwoners van onze gemeente naar boven.

Er kwamen meermaals signalen van verschillende toeleiders, die wezen op een toename van de nood aan occasionele opvang. Het CAW noteerde een stijging van 10% en de VDAB een stijging van 15%.

Argumenten die pleiten voor uitbreiding van occasionele opvang in lokale diensten buurtgerichte kinderopvang:

Wijk Oosterdijk wordt geconfronteerd met een hoog werkloosheidscijfer en een concentratie van maatschappelijk kwetsbare groepen (30% zijn alleenstaande ouders en 20% is gekend bij het OCMW)

LSB, luik kinderopvang, doelstelling II: p. x: kinderopvang moet toegankelijk zijn voor alle burgers. Opvang in kwetsbare buurten is een middel om groepen die minder of geen gebruik maken van opvang hiertoe te stimuleren en kansen te geven. Uit de huidige werking blijkt de formule om binnen de kansenbuurten laagdrempelig te werken naar de doelgroep, erg succesvol. De doelgroep vindt de weg naar de crèche. Uit de cijfers van het OCMW wijkbureau blijkt echter dat het aanbod ontoereikend is voor de vraag (stijging van 16%)

Uit het behoefteonderzoek gevoerd in december 2009 blijkt dat ook werkende ouders of ouders die gaan solliciteren soms moeilijk opvang vinden. Vandaar dat een initiatief die betaalbare, kwaliteitsvolle en toegankelijke kinderopvang biedt, een meerwaarde zou zijn voor de ouders.

Argumenten die pleiten voor uitbreiding van inclusieve opvang via structurele plaatsen:

Vermeldt hierbij ook voor welke leeftijdsgroep

Het behoefteonderzoek bij ouders in het kader van het LSB wees uit dat er 3% ouders in onze gemeente nood aangaven aan opvang voor een kind met een specifieke zorgbehoefte. Zij gaven aan niet terecht te kunnen in de bestaande voorzieningen.

In onze gemeente bevindt zich een voorziening voor personen met een beperking (vzw De Zonnebloem). Hierdoor is het aantal kinderen met een hoge zorgbehoefte er hoger dan elders.

Momenteel is er in onze gemeente nog geen aanbod van inclusieve opvang. Het lokaal bestuur vindt de toegankelijkheid van alle kinderopvangvoorzieningen voor deze doelgroep nochtans belangrijk.

Deel 4: OPPORTUNITEIT VAN DE AANVRAAG

Waar binnen de gemeente is er nood is aan welk soort opvang?

Hier kan u aangeven in welke deelgemeente/ gehucht/ buurt of wijk er nood is aan resp. gezinsopvang en/of groepsopvang en/of occasionele opvang in kinderdagverblijven en/of een lokale dienst voor buurtgerichte kinderopvang (voorschools of buitenschools) en/of structurele plaatsen inclusieve opvang.

Binnen een bepaalde deelgemeente/ gehucht/ buurt of wijk kan er ook nood zijn verschillende soorten opvang. Duid met behulp van een cijfer aan in welke mate welk soort opvang in die deelgemeente/ dat gehucht/ die buurt of wijk de hoogste prioriteit moet krijgen (1= hoogste prioriteit) en argumenteer kort waarom uitbreiding van dat soort opvang hier prioritair is.

Dit laat Kind en Gezin toe na te gaan of een bepaalde aanvraag past binnen de noden/prioriteiten die leven binnen die deelgemeente/dat gehucht/ die buurt of wijk.

Opgelet! Hoe specifiek u als lokaal bestuur uw opportuniteitsadvies formuleert hoe beter dit Kind en Gezin toelaat de opportuniteit van de aanvraag te beoordelen en plaatsen daar toe te kennen waar de nood eraan het grootst is.

Deelgemeente/ gehucht/ buurt of wijk	Welke soorten opvang zijn prioritair? Argumenteer waarom.	Prioriteit (1 = hoogste prioriteit)
Stedelijke Dienst voor onthaalouders (Westerbeek, Nieuwe verkaveling / schoolbuurt)	De gemeente is gestart met een nieuwe verkaveling. De voorziene grond ligt centraal in deelgemeente Westerbeek, vlak bij een school en het centrum. Dit is naar bereikbaarheid en bruikbaarheid voor de inwoners van gemeente een pluspunt. Er wordt geopteerd voor onthaalouders aangesloten bij de dienst omdat deze een zekere spreiding in locatie kunnen voorzien. Dit zowel voor de infrastructuur als voor de exploitatie. Deze opvang zou een oplossing bieden voor alle inwoners in de gemeente. Dit optimaliseert de samenwerking met de basisschool. Inkomensgerelateerde gezinsopvang en occasionele opvang zijn in onze gemeente prioritair binnen de sociale woonwijken en	2

woningen van het Sociaal Verhuurkantoor. In de buurt is reeds gesubsidieerde kinderopvang aanwezig, maar dit voldoet niet volledig aan de noden van de bewoners.

Veel mensen kunnen beroep doen op informele kinderopvang (ouders, grootouders, familie,...), maar de netwerken van de maatschappelijk kwetsbaren zijn veelal beperkt, waardoor ze ook hier uit de boot vallen.

Kinderdagverblijf 't appeltje (Centrum) Uit een heel recent behoeftenonderzoek (zie bijlage 1), blijkt dat er vooral nood is aan erkende opvang in centrum. Uit het onderzoek komt naar voor dat heel wat mensen ontevreden zijn over de prijs in de voorschoolse opvang. 1

Bovenvermelde vaststellingen doen ons besluiten dat er nood is aan betaalbare groepsopvang. De mogelijkheid tot uitbreiding van het kinderdagverblijf zou ideaal zijn om aan deze behoefte te kunnen voldoen. Daarom lijkt het aangewezen bij de uitbreiding heel bewust voor een centraal gelegen plaats te kiezen die dan ook goed bereikbaar is met de auto en het openbaar vervoer. De afstand is hierdoor voor iedereen makkelijk te overbruggen. Tegen 2010 zouden in de stedelijke kern ongeveer 300 woningen bijgebouwd worden. De verdichting door de bouw van meergezinswoningen vindt hoofdzakelijk plaats in de stedelijke kern. In het kader van het nieuw decreet grond- en pandenbeleid moeten er in de gemeente ook een 100-tal sociale woningen worden bijgebouwd tegen 2020. Naast de uitbreiding qua woonegelegenheid is er ook uitbreiding van werkgelegenheid voorzien naar aanleiding van de uitbouw van een nieuw bedrijventerrein en de vestiging van grote bedrijven zoals bijvoorbeeld infrax. We willen de kinderopvang afstemmen op het woonbeleid en de tewerkstelling. Een stijging van het aantal woningen zal de nood aan kinderopvang nog versterken. Ook de uitbouw van een nieuw bedrijventerrein zal ervoor zorgen dat er meer vraag is naar kinderopvang binnen de gemeente

Binnen het centrum van de gemeente is er momenteel nog een groot tekort aan occasionele opvang (zie bijlage 2). Het centrum huisvest ook een groot percentage kansarmen.

Het stadsbestuur staat dan ook volledig achter de aanvragen voor extra erkende plaatsen en voor occasionele opvang in het centrum om aan de noden van de bevolking tegemoet te komen.

...

Hoe kunnen uitbreidingen in bepaalde deelgemeenten/ buurten of wijken de opvangnood in andere deelgemeenten/ buurten of wijken helpen lenigen?

Onder bepaalde omstandigheden kunnen aanvragen van opvangvoorzieningen gelegen in een bepaalde deelgemeente/ buurt of wijk de opvangnood in een nabij gelegen buurt of wijk helpen lenigen bijvoorbeeld omdat de opvangvoorziening gemakkelijk toegankelijk is via openbaar of ander vervoer. Je kan dit hier vermelden. Ondersteun je argumentatie zoveel als mogelijk met concrete cijfers.

Het kinderdagverblijf waarvoor de aanvraag wordt ingediend, is gesitueerd in het centrum van de stad. De stedelijke kern bestaat uit de binnenstad met 2 uitwaaiende woonwijken. Hier is ook de grootste concentratie van de bevolking terug te vinden. Ook merendeel van de overige woonwijken zijn slechts op een boogscheut van het centrum gelegen. De locatie is makkelijk bereikbaar via het openbaar vervoer (nabij gelegen stopplaatsen van de Lijn en op wandelafstand van het station).

De gemeente heeft twee deelgemeenten maar het kinderdagverblijf is redelijk centraal gelegen. Er is een goede verbinding met het openbaar vervoer naar andere deelgemeenten en gemeenten.

Werden er binnen het Lokaal Overleg Kinderopvang afspraken gemaakt tussen:

de aanvragende opvangvoorzieningen en andere voorzieningen binnen de gemeente?

de aanvragende opvangvoorziening en toeleiders naar (opleidingscentra, buurtwerkinginitiatieven, CKG ...)?

Deze afspraken kunnen verband houden met opnamebeleid, inspanningen rond continuïteit van de opvang voor gezinnen na de periode van occasionele opvang of gewijzigde opvangvraag, ...).

Beschrijf welke afspraken er werden gemaakt en hoe deze afspraken zullen worden opgevolgd.

In het LSB, luik kinderopvang, doelstelling I: p. x : wordt vermeld een netwerk te vormen tussen verschillende actoren waarbij kinderopvang verankerd wordt in een groter geheel. Een bijzondere rol is weggelegd voor het Lokaal Overleg Kinderopvang. Kinderopvang afstemmen op andere beleidsdomeinen zoals woonbeleid en tewerkstelling is in de huidige economische situatie van groot belang. In samenwerking met de sportdienst worden de kinderen begeleid van en naar de opvang. De gemeente betaalt de meerprijs hiervan. In de schoolvakanties worden er samen met de sportdienst, jeugddienst en de cultuurdienst activiteiten op touw gezet om kinderen een zinvolle en actieve tijdsbesteding aan te bieden.

In het kader van het LOK is er een nauwe samenwerking tussen de opvanginitiatieven. De samenwerkingen die gesmeed worden met de verschillende toeleiders zullen zeker een weerslag hebben op de nood aan kinderopvang. Het OCMW in het kader van de lokale diensten buurtgerichte opvang, de VDAB en het CAW in het kader van occasionele opvang.

Er heerst in het LOK een open sfeer, waar de verschillende partners in een sfeer van vertrouwen in dialoog treden. We praten er over kinderopvang en kunnen er expertise verder opbouwen en delen. De partners (waaronder ouders en scholen) zorgen voor raakpunten met andere beleidsdomeinen (sport, jeugd en cultuur) waaronder ook het bedrijfsleven.

Binnen het LOK wordt er met de kennis en knowhow van de verschillende opvanginitiatieven en partners naar een gepaste oplossing gezocht voor gerelateerde problemen. In het LOK streven we ervoor de kwaliteit van de kinderopvang in de gemeente te garanderen. We merken ook dat hierdoor makkelijker bruggen gebouwd worden tussen de verschillende initiatieven en dat kinderopvang meer en meer een plaats wordt waar kinderen, ouders, maar ook medewerkers en zelfs de buurt elkaar ontmoeten.

Daarnaast verzorgt de gemeente jaarlijks verschillende vormingen vanuit het LOK Deze vormingen zijn van uiteenlopende aard: seksualiteit bij kinderen, communicatie, de sociale functie in de kinderopvang realiseren,...

Deel 6 : NUANCERING VAN DE GEMEENTELIJKE RANGSCHIKKING PER ARRONDISSEMENT

Voor de uitbreiding van kinderdagverblijven en diensten voor onthaalouders berekende Kind en Gezin per gemeente een uitbreidingsindex die toelaat gemeenten te rangschikken per arrondissement.

Het lokaal bestuur kan aangeven of er sinds 2004 belangrijke verschuivingen zijn inzake het aantal kinderen jonger dan 2,5 jaar met een samenwonende werkende moeder en het aantal kinderen jonger dan 2,5 jaar met een alleenstaande ouder, dan wel of er andere argumenten zijn die een invloed hebben op de vraag naar en het gebruik van kinderopvang in de eigen gemeente t.o.v. de andere gemeenten in het (cluster)arrondissement.

De argumenten die het lokaal bestuur hierna aanhaalt kunnen voor Kind en Gezin een reden zijn om aanvragen uit een gemeente met een iets lagere uitbreidingsindex voorrang te geven op deze uit een gemeente met een iets hogere uitbreidingsindex. Deze mogelijkheid beperkt zich tot deze gemeenten waarvan de uitbreidingsindex onderling maximaal 2 indexpunten verschilt.

Hoe is het aantal kinderen jonger dan 2,5 jaar met een alleenstaande ouder en het aantal kinderen jonger dan 2,5 jaar met een samenwonende werkende moeder geëvolueerd sinds 2004?

Geef ook aan van welke bron de gegevens afkomstig zijn en op basis van welk jaar ze verzameld werden.

	Aantal ² 2004	Aantal ²	% evolutie t.o.v. 2004
Alleenstaande ouders	25	26	Toename met 4%
Samenwonende werkende moeders	2431	2433	Nagenoeg stabiel

Bron: Bevolkingsonderzoek 2009

2004: 12 896 / 2005: 13 032 / 2006: 13 138 / 2007: 13 331 / 2008: 13 458

Totale bevolking van de gemeente per 1 januari 2006, 2007 en 2008

² Aantal kinderen jonger dan 2,5 jaar

Welke geografische en economische kenmerken van de gemeenten kunnen de vraag naar en het gebruik van kinderopvang binnen de gemeente beïnvloeden?

Denk aan de aanwezigheid van:

natuurlijke (bvb. een stroom) of andere (bvb. verkeersweg) elementen die het mobiliteitsgedrag van inwoners in en rond de gemeente beïnvloeden;

bedrijven of andere tewerkstellingspolen die een aanzuigfunctie kunnen hebben naar kinderopvang (Let op! het aanzuigeffect van de scholen werd opgenomen bij de berekening van de uitbreidingsindex);...

Beschrijf hoe deze kenmerken de vraag naar en het gebruik van kinderopvang in de gemeente beïnvloeden in vergelijking tot de andere gemeenten in het clusterarrondissement. Ondersteun je argumentatie waar mogelijk met meetbare gegevens (bijvoorbeeld: gegevens i.v.m. pendelverkeer; registratie van de woonplaats van kinderen die nu gebruik maken van opvang/ resp. met een vraag naar kinderopvang ...). Vermeld ook de bron van je gegevens.

“De kinderopvang in Vlaanderen zit nog steeds in een stroomversnelling: nooit was het gebruik ervan of de behoefte er aan hoger dan vandaag. Van de 0 tot 3-jarigen maakt 55% van de kinderen regelmatig gebruik van kinderopvang (formeel en informeel, nvdr). Voor de provincie loopt dit percentage op tot 47,1% en heeft daarmee het hoogste gebruik van de formele (voorschoolse) opvang in Vlaanderen.”

In 2007 waren er 18.126 opvangplaatsen in de provincie (die 47,1%);

Er is een groot aantal zelfstandige onthaalouders in de provincie: 40,3% van alle Vlaamse;

Daarentegen zijn er heel weinig zelfstandige kinderdagverblijven in de provincie: 12 op een totaal van 148 in Vlaanderen;

Alle gemeenten rond Oosterbeek hebben een aanbod tussen 30 en 50 plaatsen per 100 kinderen, behalve Oosterzee (66 plaatsen) en Noordermeer (61 plaatsen). 2008: 44 extra plaatsen voorzien door Kind & Gezin

16 bij diensten voor onthaalouders;

28 bij kinderdagverblijven.

4.1 Voorschoolse Opvang/Dagopvang

Aantal kinderen 0-2 jaar; gemiddeld 3,27 kinderen per 100 inwoners (98.852 inwoners waarvan 3.232 kinderen van 0-2 jaar).

Het aantal kinderen van 0-2j tov de totale bevolking is in geen enkele gemeente hoger dan 3,5%. Oosterbeek en Oosterzee scoren het hoogst, gevolgd door Noordermeer. In deze 3 gemeenten bedraagt dit tussen de 3 en de 3,5%.

In de gemeenten rond Oosterbeek zijn verhoudingsgewijs veel plaatsen tav het aantal kinderen in de leeftijdscategorie van 0 tot 3 jaar. Alle gemeenten scoren meer dan 30%.

Groot aantal opvangplaatsen tav 100 kinderen in Oosterzee (66) en Noordermeer (61). In Oosterbeek en Oosteroever zijn er minder dan 40 plaatsen (+ 30 plaatsen).

4.2 Per sector

Slechts twee erkende kinderdagverblijven (groepsverband, minimum 23 plaatsen) rond Oosterbeek: Oosterzee (81 plaatsen) en Noordermeer (42 plaatsen).

Bij de Diensten voor onthaalouders (gezinsverband, max 8 kinderen, gemiddeld 4 voltijds) zien we

dat alle gemeenten minder dan 100 plaatsen hebben, waarbij Oosterzee en Noordermeer er meer

dan 50 hebben.

De capaciteit van de zelfstandige onthaalouders (gezinsverband, max 7 kinderen) is in Oosterzee 1 en scoort logischerwijs het laagst. Oostkamp heeft het meeste plaatsen (+ 90), gevolgd door Noordermeer (meer dan 60). Oosteroever en Westeroever hebben tussen de 40 en de 60 plaatsen; Zuiderzee minder dan 40.

NIS

Steunpunt sociale planning van de provincie

Lokale statistieken

Van welke lokale beleidskeuzes verwacht het lokaal bestuur dat ze op korte tot middellange termijn de vraag naar en het gebruik van kinderopvang kunnen beïnvloeden?

Denk aan beleidskeuzes inzake:

- lokaal sociaal beleid;
- lokaal beleid kinderopvang;
- tewerkstelling (activeringsbeleid, ...);
- woonbeleid en beleid ruimtelijke ordening (nieuwbouwprojecten, verkavelingen, nieuwe woonwijken,);
-

Beschrijf de omvang van deze beleidskeuzes en geef aan hoe ze de vraag naar en het gebruik van kinderopvang zouden kunnen beïnvloeden. Concretiseer binnen welke termijn er een effect kan verwacht worden op de vraag, het gebruik en/ of het opvangaanbod.

De bevolking in onze gemeente groeit nog steeds aan.

Er is een lichte stagnering merkbaar voor de groep van kinderen en jongeren.

Bij kinderen en jongeren is er een lichte daling in Noordermeer en een lichte stijging in Zuiderzee.

De lichte stagnering zal in 2009 en 2010 omgezet worden in een stevige groei. De verkaveling in

het centrum met +/- 100 kavels trekt voornamelijk jonge tweeverdieners aan. Deze bevolkingsgroep garandeert een verdere demografische groei.

In Zuiderzee en Noordermeer, worden bijkomend enkele nieuwe verkavelingen gerealiseerd voor +/- 50

woningen.

Welke andere gegevens wil het lokaal bestuur hier aanhalen die de plaats van de eigen gemeente in de rangschikking zouden kunnen nuanceren.

Beschrijf en argumenteer zoveel als mogelijk op basis van meetbare gegevens.

In de woonstudie van onze gemeente, uitgevoerd in december 2009 (zie bijlage woonstudie Oostermere blz. 13-20) wordt gesteld dat het aantal jonge gezinnen (leeftijd ouders < 30 jaar) binnen de gemeente blijft toenemen. In 2007 8% in 2008 10% en 2009 14% van de gemeentebevolking bestaat uit jonge gezinnen.

Datum: 24 maart 2009

Handtekening (naam en functie)

Bijlagen:

(Dubbelklik op één of meerdere van de onderstaand vakjes, en kies 'standaardwaarde ingeschakeld', als je bijlagen wenst toe te voegen.)

☒ Het advies van het Lokaal Overleg Kinderopvang.

☐ Andere:

Terug te sturen ten laatste vrijdag 10 april 2009³

Via de post: Kind en Gezin, Provinciale Afdeling, t.a.v. consulent lokaal beleid kinderopvang

Via mail: lokaal.beleid.kinderopvang@kindengezin.be, met in de onderwerpregel 'advies lokaal bestuur naam gemeente'

Voorbeeld 3: een 'signaal' omtrent een vastgestelde lokale nood

Geachte college van burgemeester en schepenen,

Geachte OCMW-voorzitter,

Betreft:

Advies Lokaal Overleg Kinderopvang (LOK) over de verkeersveiligheid rond scholen en opvangvoorzieningen

Probleemomschrijving

Heel wat partners van het LOK benadrukken reeds geruime tijd de onveilige verkeerssituatie rond de scholen en opvangvoorzieningen. Kinderen zijn veelal onvoorspelbaar. Bij het verlaten van de opvangvoorziening of de school kunnen kinderen plots op de openbare weg terecht komen. Daarnaast rijden de voorbijrijdende voertuigen vaak te snel. Dit zorgt voor een onveilige omgeving rond de scholen en de opvangvoorzieningen die de kinderen in gevaar brengt.

Doel

De verschillende partners van het LOK willen een veilige en kindvriendelijke school- en kinderopvangomgeving. Met dit advies wil het LOK het lokaal bestuur op de hoogte brengen van de ernst van de situatie. Het LOK hoopt met dit advies het lokaal bestuur aan te zetten tot handelen en reikt hiervoor reeds enkele concrete actiepunten aan, die de situatie na realisatie gevoelig kunnen verbeteren.

Oplossingsmogelijkheden

Het LOK stelt enkele mogelijkheden voor om de verkeersveiligheid rond scholen en opvangvoorzieningen te verhogen. De voorstellen werden gegroepeerd in verschillende clusters. Het LOK adviseert het lokaal bestuur om bij eventuele uitvoering alle clusters aan bod te laten komen.

³ Postdatum

Vertragen van het voorbijrijdende verkeer:

Het LOK stelt voor om 'graag traag' verkeersborden te plaatsen bij alle opvangvoorzieningen en scholen. Daarnaast kunnen wegversmallingen of verkeersdrempels het verkeer ook gevoelig vertragen.

De Gezinsbond en de zelfstandige onthaalouders opperen om ook een snelheidsbeperking van 30km/u op te leggen rond de opvangvoorzieningen zoals nu reeds bij de scholen het geval is.

Afschermen van het voetpad

Het LOK adviseert de gemeente om bij de scholen en de opvangvoorzieningen het voetpad en de rijweg van elkaar te scheiden door een fysieke barrière. Hierdoor kunnen kinderen niet plots de straat oplopen.

Zichtbaar maken van de kinderen

Het LOK adviseert om gratis fluo-jasjes uit te delen aan alle kinderen in de gemeente. Hierdoor worden kinderen heel wat zichtbaarder in het verkeer wat de veiligheid zeker ten goede komt.

Sensibiliseren van de kinderen en de ouders

Het LOK adviseert het lokaal bestuur om de scholen aan te moedigen om lessen verkeersopvoeding in alle scholen te stimuleren en te ondersteunen. De directies van de scholen zijn hier zeker toe bereid, maar vragen het lokaal bestuur om hen te ondersteunen in de aankoop van het didactisch materiaal.

Daarnaast vindt het lokaal overleg dat ook de ouders gesensibiliseerd moeten worden. Nog te veel gebruiken de ouders de reeds aanwezige zebrapaden niet. Dit kan volgens het LOK het best via een infoavond of een folder.

Prioriteiten

Het LOK geeft prioriteit aan het uitvoeren van volgende acties:

- Afschermen van het voetpad
- Zichtbaar maken van de kinderen

De verantwoordelijke van de dienst voor onthaalouders en de directie van de vrije basisschool benadrukken dat de andere acties niet mogen verwaarloosd worden.

Dit advies wordt gesteund door alle partijen van het LOK namelijk:

- Gemeentelijke basisschool
- Vrije basisscholen
- Zelfstandige onthaalouders (nu 'gezinsopvang')
- Diensten voor onthaalouders (nu 'gezinsopvang')
- Gezinsbond
- Verantwoordelijke van het IBO
- Verkeersdeskundige van de lokale politie

- Vertegenwoordigers ouderraad